

Handläggare: Leila Massih
Telefon: 08-508 09 306

Till
Östermalms stadsdelsnämnd
sammanträde 2013-03-14

Remiss av av Handlingsplan för ökad insamling av matavfall för biologisk behandling

Remiss från Kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Göran Månsson
stadsdelsdirektör

Britt Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen (KS) har av samtliga 14 stadsdelsnämnder (SDN) samt 17 facknämnder begärt yttrande senast 22 mars med anledning av förslag till handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling. Bl a föreslås ett system med färgade soppåsar som hanteras optiskt i sopsorteringsanläggningarna.

Enligt Stadsdelsförvaltningen (SDF) är handlingsplanen förenlig med stadens miljöprogram 2012 -2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och nämndens verksamhetsmål om att en hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas. SDF är i princip positiv till handlingsplanen även om man måste beakta kostnadsökningar för ombyggnader, hyreshöjningar och avfallstaxehöjning.

SDF kan konstatera att handlingsplanens mål om att 50 procent av matavfallet ska återvinnas samt att alla stadens eget drivna verksamheter ska samla in matavfall, innebär en ökad ambitionsnivå som påverkar kostnader, planering och drift av SDNs verksamheter. De föreslagna åtgärderna medför enligt handlingsplanen kostnadsökningar motsvarande en avfallstaxehöjning på ca 23 procent.

SDF arbetar kontinuerligt med att öka andelen insamlat matavfall genom att förbättra möjligheterna till utsorteringen av matavfall i sina verksamheter. Handlingsplanen är ambitiös och stort ansvar och ökade kostnader läggs på stadens nämnder och bolag. För att få både chefer och övrig personal inom nämndens verksamheter att arbeta i enlighet med målen för insamling av matavfall, är det viktigt med kom-

petensutveckling och information vilket kan kräva vissa resurser utöver de nuvarande.

Ärendet

Handlingsplanen beskriver hur stadens arbete med matavfallsinsamling ser ut idag, vilka åtgärder som föreslås vidtas för att målet ska nås, samt vilken roll och vilka uppdrag stadens egna nämnder och bolag förväntas ha under perioden fram till och med 2018. Handlingsplanen innehåller både förstudie, utredning och åtgärdsförslag.

Syftet med separat insamling av matavfall är för Stockholm, liksom för övriga delar av landet, att matavfall tas omhand på ett sådant sätt att både växtnäringen och energin utnyttjas. Matavfallet innehåller exempelvis fosfor och kalium som är ändliga resurser. Vidare kan biogasen från rötning ersätta fossila bränslen och biogas som fordonsbränsle minskar utsläppen av partiklar och kväveoxider. I Stockholm och regionen har utvecklingen med användning av biogas som fordonsbränsle medfört att utbudet inte motsvarar efterfrågan.

Mål för matavfallsinsamlingen

Enligt Kommunfullmäktiges (KF) budget 2013 är målet för staden att 50 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling senast år 2018. Målet innebär att 48 000 ton matavfall ska samlas in årligen. Detta är en höjning av målet sedan Stockholms stads budget 2012.

Målet för stadens egna verksamheter är att samtliga ska ha och bedriva insamling av matavfall före utgången av år 2018. ”Samtliga verksamheter” betyder och omfattar enheter där det i verksamhetsuppdraget ingår att tillhandahålla/servera livsmedel. I målformuleringen ligger också att handlingsplanen ska leda till ökad produktion av biogas.

Sammanfattning av förslag till åtgärder

För att nå upp till målet om att 48 000 ton matavfall ska samlas in årligen, krävs enligt förslaget följande sammanfattade åtgärder:

- att samtliga nuvarande insamlingsmetoder och optisk sortering används
- att minst 83 procent av flerbostadsfastigheter ansluts till matavfallsinsamling
- att restauranger och storkök med fler än 25 portioner per dag har matavfallsinsamling (obligatorisk anslutning)
- att minst 60 procent av villahushållen har matavfallsinsamling
- att minst 35 dagligvaruhandlar ansluts
- att en optisk sorteringsanläggning etableras i Stockholm
- att behandlingskapacitet för matavfall säkras
- att taxan anpassas till de ökade kostnaderna som matavfallsinsamling och behandling medför (23 procent ökad kostnad jämfört med 2013)

Metoder för ökad matavfallsinsamling

Målen och åtgärderna för ökad insamling av matavfall kräver genomgripande förändringar av avfallshanteringen i Stockholm stad. Nedan följer en närmare beskrivning av några av de omställningar staden står inför.

Optisk sortering

Vid sidan av befintliga system för matavfallsinsamling föreslås att ett system med optisk sortering införs. Systemet bygger på att hushållsavfallet läggs i skilda påsar med olika färg. Varje typ av avfall har sin egen färg på påsen, t.ex. grön påse för matavfall och vit påse för övrigt hushållsavfall. Påsarna läggs sedan i samma kärl. Systemet kräver en begränsad insats från kunderna och kan kombineras med moderna maskinella lösningar. Lösningen kräver att en sorteringsanläggning byggs i Stockholm. Handlingsplanen föreslår att en sådan anläggning bör ägas av staden för att säkra tillgången på framtida kapacitet. Driften av anläggningen föreslås upphandlas. I handlingsplanen föreslås att anläggningen byggs inom Högdalens industriområde.

Avfallstaxa

Insamlingsmålet bygger på att 83 procent av flerbostadsfastigheterna ansluts till matavfallsinsamling och att 60 procent av villahushållen ansluts. Detta kan främst åstadkommas genom en förändring av taxekonstruktionen vilken kommer att premiera utsortering.

Med förslaget om insamling och behandling av 48 000 ton matavfall beräknas kostnaden öka med 105,3 mnkr, vilket motsvarar en taxehöjning med 23 procent jämfört med 2013 års taxeuttag.

Taxan föreslås vara utformad så att insamling av matavfall för boende är frivillig, men för restauranger som serverar fler än 25 portioner per dag föreslås taxan bli obligatorisk. För övriga ska utformningen dock vara så att de som inte väljer att sortera ut matavfallet får en avsevärt högre taxa jämfört med de som väljer att sortera.

Behandlingskapacitet

I Stockholm Vattens anläggningar i Henriksdal finns teknisk kapacitet att röta hela den aktuella avfallsmängden och det finns även möjligheter att på sikt utöka mottagningen ytterligare. Huvudalternativet är därför att utnyttja Henriksdals reningsverk för behandling av hela den aktuella avfallsmängden. Dock måste uppgraderingsanläggningen byggas ut. För att kunna ta emot hela mängden matavfall för biologisk behandling måste även tillstånd enligt miljöbalken sökas.

Konsekvenser för stadsdelsnämnderna

I handlingsplanen föreslås följande mål för stadsdelsnämnderna:

- Alla eget drivna verksamheter ska samla in matavfall.
- Att i upphandling ställa krav på att upphandlade verksamheter samlar in allt matavfall.

För att möta målet att samtliga av stadens eget drivna verksamheter ska ha matavfallsinsamling, kommer investeringar i infrastruktur och fastigheter vara nödvändiga. En bedömning av dessa investeringars storlek har inte gjorts vid framtagandet av handlingsplanen. Investeringens omfattning kommer att styras av de olika objektens skilda förutsättningar bland annat geografiskt och utformningsmässigt. Generellt gäller att moderna, maskinella lösningar som förespråkas i denna handlingsplan är dyrare än omoderna, arbetsmiljömässigt tveksamma kärllösningar. I ett implementeringsscenario är det dock troligt att både moderna ”kvarn till tank”-lösningar kommer att bli aktuella parallellt med tillämpandet av enklare kärllösningar under en övergångsperiod. Det måste stadens skolor och förskolor bli föremål för fortsatt utredning i fråga om vilka lösningar som kan komma i fråga för respektive objekt innan en säker kalkyl kan upprättas. Investeringarna kommer i olika grad att påverka hyresnivåerna beroende på nivån på investeringskostnaden och förvaltningars tillämpning av interna investeringsregler.

Enligt handlingsplanen är kompetensutveckling och information en viktig del i implementeringen av målen och åtgärderna. Det är nödvändigt att berörda chefer har förståelse för målen och motivation för måluppfyllelse samt ställer krav på insamling av matavfall i verksamheterna.

I handlingsplanen presenteras ett antal hinder för genomförandet. De identifierade riskerna för stadsdelsnämnderna är att medel kan saknas för kostnadsökningar för fastigheter, investeringar och kompetensutveckling.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Parkmiljöavdelningen Norra Innerstaden som är gemensam för Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms SDN.

Förvaltningens synpunkter

Enligt SDF är handlingsplanen förenlig med stadens miljöprogram 2012 -2015, stadens avfallsplan, nationella avfallsplanen och nämndens verksamhetsmål om att en hållbar livsmiljö ska värnas och utvecklas. SDF är i princip positiv till handlingsplanen även om man måste beakta kostnadsökningar för ombyggnader, hyreshöjningar och avfallstaxehöjning.

Enligt SDNs verksamhetsplan för 2013 ska mängden matavfall som sorteras ut för biologisk behandling uppgå till minst 25 procent. SDF kan konstatera att handlingsplanens mål om att 50 procent av matavfallet ska återvinnas, innebär en ökad ambitionsnivå som påverkar planeringen och bedrivandet av SDNs verksamheter. SDF anser att handlingsplanen bör innehålla generella åtgärdsförslag för stadsdelsnämnderna. Vidare bör kapitlet om stadsdelsnämndernas ansvar inte enbart fokusera på Spånga-Tensta SDN.

SDF arbetar kontinuerligt med att öka andelen insamlat matavfall genom att förbättra möjligheterna till utsorteringen av matavfall i sina egna verksamheter. För-

valtningen har sett över storkökens möjlighet att återvinna biologiskt matavfall för biobränsle. Inom flera av nämndens verksamheter krävs ombyggnationer för att få till denna hantering. I vissa fall finns inte möjligheten att hämta matavfallen p.g.a. olika hinder, t.ex. svårigheter med angöring för hämtning av sopor. För att genomföra de ombyggnationer som krävs, kan ekonomiskt stöd komma att behövas. Detta blir en viktig fråga i det kommande arbetet med genomförandet av handlingsplanen. Förvaltningen är positiv till att andra alternativ till insamling av matavfall utreds vidare.

Handlingsplanen är ambitiös och stort ansvar läggs på stadens nämnder och bolag. För att få både chefer och övrig personal inom nämndens verksamheter motiverade att arbeta i enlighet med målen för insamling av matavfall, är det viktigt med kompetensutveckling och information. SDF anser att det är angeläget att det ges tillräckigt med resurser för att kunna genomföras handlingsplanen. Enligt SDF bör handlingsplanen innehålla aktiviteter som beskriver vilket stöd stadens nämnder och bolag kan få för att förankra och genomföra de förändringar som krävs. SDF ska enligt SDNs verksamhetsplan för 2013 anordna en miljöutbildning, vilket är ett viktigt tillfälle för personal på i SDF att få förståelse för stadens mål om ökad insamling av matavfall.

Bilagor

1. Stadsledningskontorets (SLK) förslag till tjänsteutlåtande
2. SLKs förslag till Handlingsplan för ökad insamling av matavfall i Stockholms stad för biologisk behandling